

Абайдың жолы: Дала сәулесі

Рустем Уразалимов

13 жасар Абай Семейдегі медреседегі оқуын аяқтап, сағынған туған ауылына қарай ат басын бұрды. Кең-байтақ алтын түсті дала арқылы жүйрік атпен шауып бара жатқан жас баланың жүрегі үміт пен туған жерге деген шексіз сүйіспеншілікке толы еді.

Ауылға жеткен бойда Абайды киіз үйде әжесі Зере мен анасы Ұлжан құшақ жая қарсы алды. Олар жылы ошақ басында отырып, Абайға халықтың ескі аңыздары мен дастан-ертектерін айтып, бойына ана тілінің байлығы мен мейірімділік дәнін егеді.

Көп ұзамай Абай ауылдағы ауыр әрі қатал оқиғаның куәсі болады. Әкесі Құнанбай өз билігін нығайту және ескі салт-дәстүрді сақтау үшін Қодар мен Қамқаны өлім жазасына кеседі. Бұл оқиға жас Абайдың жанын жаралап, әкесінің қаталдығына деген алғашқы қарсылық дәнін себеді.

Жасыл бөктерде Абай мөлдір де пәк
Тоғжан есімді бойжеткенді кезіктіріп, алғашқы
махаббат сезімін бастан кешеді. Тоғжанға
деген ғашықтық Абайдың кеудесіндегі
ақындық дарынды оятып, алғашқы мөлдір
өлеңдері мен әндерінің тууына арқау болады.

Алайда рулар арасындағы араздық пен үлкендердин қатал шешімі екі жасқа бірге болуға мүмкіндік бермейді. Абай мен Тоғжан амалсыз екіге айрылып, жас ақынның жүрегінде терең сағыныш пен мұң қалады.

Құнанбай өзінің орнын басар мұрагер дайындау мақсатында есейіп келе жатқан Абайды Тобықты руының дау-шаралары мен билік ісіне баули бастайды. Ол баласының өзі сияқты өктем билеуші болғанын қалайды.

Ел ісіне араласқан Абай рулар арасындағы тартыс, барымта мен билік үшін күрестің қарапайым халыққа тек кедейлік пен қайғы әкелетінін түсінеді. Оның көкейінде әділдік іздеген сұрақтар көбейе түседі.

Уақыт өте келе әке мен бала арасындағы рухани алшақтық тереңдей береді. Құнанбай елді сойқан күшпен, өктемдікпен басқарғысы келсе, Абай әділдікке, мейірімділікке және қарапайым халықты қорғауға ұмтылады.

Әкесінің қатал жолын қайталадан бас тартқан Абай түнде жұлдызды аспан астында кітап оқып, өлең жазуға бет бұрады. Ол халқын қараңғылықтан алып шығатын жалғыз күш — білім мен ағартушылық деп сенді.

Биік төбе басында домбырасын ұстап тұрған жас Абай кең даласына мақтанышпен қарайды. Ол өз соқпағын тапты: поэзия, білім тарату және туған халқына адал қызмет ету жолы оның өмірлік мұратына айналады.